

N:o 82.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående försäljning af åtskilliga kronolägenheter; gifven Stockholms slott den 30 mars 1900.

I underdånig skrifvelse den 2 innevarande mars har domänstyrelsen anmält, att vid uppskattning, som år 1899 egt rum å förra sergeantsbostället 1 mantal Vestrahult n:o 1 i Hvena socken och Sevede härad af Kalmar län för förnyad utarrendering från den 14 mars 1902 af denna egendom, som lemnade mer än 500 kronor i årligt arrende, förslag väckts om afsöndring och försäljning af en till egendomen hörande lägenhet, benämnd Kullen; och har domänstyrelsen, under återopande af kongl. skrifvelsen till styrelsen angående bestämmelser att tjena till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896, understält nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning, dervid styrelsen tillika öfverlemnadt instrumentet öfver berörda värdering jemte en af förste landtmätaren J. F. Schuwert år 1898 öfver egendomens inegor upprättad karta med tillhörande beskrifning äfvensom yttrande i ärendet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar.

Af nämnda handlingar inhemtas, bland annat, att ifrågavarande lägenhet, som ligger vid allmän väg intill egendomens östra gräns och på grund af sitt läge af uppskattningsmännen ansetts lämpligen böra afsöndras, innehåller en under egofigurerna n:is 485—490 å ofvanberörda karta upptagen areal af 80,40 ar, deraf 31,20

ar åker, 11 ar äng, 36,90 ar afrösningsjord och 1,30 ar impediment, samt är försedd med ett boningshus och ett mindre uthus, tillhöriga Sven Nilsson;

att lägenheten åsatts ett saluvärde af 250 kronor;

att lägenhetens innehafvare, förbemälde Nilsson, i skriftligt, af behörig borgen åtföljdt förklarande förmält sig vilja inköpa lägenheten för den föreslagna köpeskillingen, att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen; samt

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett lägenheten utan men för hufvudgårdens skötsel kunna afsöndras.

För egen del har domänstyrelsen hemställt, att lägenheten måtte mot den föreslagna köpeskillingen till innehafvaren upplåtas.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att den till förra sergeantsbostället 1 mantal Vestrahult n:o 1 hörande lägenheten Kullen må med ofvan angifna område af 80,40 ar från egendomen afsöndras och mot förenämnda köpeskillning, 250 kronor, att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen, försäljas till lägenhetens nuvarande innehafvare med tillträdesrätt den 14 mars 1902 och i öfrigt på de i 6:te punkten af åberopade kongl. skrifvelsen den 25 september 1896 omförmälda vilkor,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljning inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Sedan vid uppskattning, som år 1899 hållits å Svinö eller Rådmansö kungsgård om 3 mantal i Rådmansö socken och Frötuna skeppslag af Stockholms län i och för förnyad utarrendering från den 14 mars 1902 af kungsgården, hvilken lemnar mer än 500 kronor i årligt arrende, fråga väckts om afsöndring och särskild föryttring af en å egendomen befintlig lägenhet, benämnd Strömudden, har domänstyrelsen i underdånig skrifvelse den 2 innevarande mars underställt nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid öfverlemnadt instrument öfver omförmälda uppskattning tillika med en af förste landtmätaren Th. Essén år 1898 öfver egendomens inegor upprättad karta med beskrifning äfvensom yttrande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar.

Af nämnda handlingar inhemtas, bland annat, att ifrågavarande lägenhet, som är belägen invid Östersjön, är försedd med förre torparen Jan Erik Andersson enskildt tillhöriga åbyggnader, bestående af bostadshus och uthusbyggnader;

att lägenheten, hvilken å ofvanberörda karta betecknats med egofigurena n:is 815—817, innefattar 18,1 ar tomter och 8,7 ar åker, eller tillhopa 26,8 ar;

att uppskattningsmännen ansett lägenheten kunna utan skada för stamhemmanets skötsel afsöndras, dock med ett på sådant sätt regleradt, på kartan särskildt utmärkt område, att till lägenheten skulle läggas 2,2 ar skogsmark af den å samma karta med n:o 807 utmärkta egofigur, i följd hvaraf den till afsöndring föreslagna arealen komme att utgöra tillsammans 29 ar;

att lägenheten af uppskattningsmännen åsatts ett saluvärde af 300 kronor;

att bemälda Andersson i skriftligt, af behörig borgensförbindelse åtföljdt förklarande förmält sig önska förvärfva eganderätt till lägenheten för en köpeskilling, motsvarande det lägenheten åsatta saluvärde, att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen; samt

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkt antagandet af det gjorda anbudet.

För egen del har domänstyrelsen hemställt, att ifrågavarande lägenhet måtte mot den föreslagna köpeskillingen till innehafvaren upplåtas.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att den under Svinö eller Rådmansö kungsgård hörande lägenheten Strömmudden må med ofvan omförmälda egoområde af 29 ar från kungsgården afsöndras och till nuvarande innehafvaren försäljas mot en köpeskilling af 300 kronor, att till landtränteriet i länet inlevereras med en tiondedel vid tillträdet, den 14 mars 1902, och en tiondedel den 14 mars hvart och ett af de närmast följande nio åren,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljning inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Sedan vid uppskattning, som år 1899 hållits å Eskilstuna kungsladugård om 9 mantal i Klosters och Fors socknar af Öster Rekarne

härad i Södermanlands län för egendomens förnyade utarrendering från den 14 mars 1902, fråga väckts, att en till egendomen hörande utega, benämnd Närjeholme, måtte försälas i enlighet med stadgandena i kongl. skrifvelsen till domänstyrelsen angående bestämmelser att tjena till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896, har domänstyrelsen i underdånig skrifvelse den 2 nästlidne februari underställt nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid tillika öfverlemnadt instrument öfver öfvermälda uppskattning jemte en af förste landtmätaren A. W. Lodén åren 1898 och 1899 öfver inegorna till kungsladugården upprättad karta med beskrifning äfvensom yttrande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar.

Af nämnda handlingar inhemtas, bland annat,

att berörda utega, som har ett från kungsladugårdens öfriga egor afskildt läge invid Eskilstunaån ungefär tre kilometer från hvardera af städerna Eskilstuna och Torshälla och ej är försedd med andra byggnader än tre, enskilda personer tillhöriga lador, enligt öfvan nämnda karta med beskrifning innehåller 20 hektar 6,6 ar, deraf 16 hektar 69,7 ar åker, 1 hektar 54,8 ar äng, 1 hektar 44,5 ar hag- och skogsmark samt 37,6 ar impediment;

att utegan, som har mycket god jord, men i följd af sin från stad temligen aflägsna belägenhet icke väl lämpar sig att användas till byggnadstomter, af uppskattningsmännen åsatts ett saluvärde af 13,800 kronor; samt

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande instämt i förrättningsmännens yttrande rörande utegans ifrågasatta afsöndring och försäljning.

För egen del har domänstyrelsen, enär ifrågavarande utega med hänsyn till sitt afskilda läge icke kunde skötas tillsammans med hufvudgården och ej vore försedd med nödiga åbyggnader, lika med uppskattningsmännen och Kongl. Maj:ts befallningshafvande funnit, att utegan lämpligen borde försälas, men, då densamma vore alltför stor och värdefull för att bestämmelserna i öfvan anförda kongl. skrifvelse, hvars syftemål vore att bereda mindre bemedlade och obemedlade tillfälle att bilda egna jordbruk, skulle vara i förevarande fall tillämpliga, har styrelsen ansett, att försäljningen borde ske å offentlig auktion, på sätt i kongl. brefvet den 29 maj 1874 föreskrefves.

Härjemte har domänstyrelsen meddelat, att i afseende å kungsladugården förekomme sådant förhållande, som enligt 2 § 2 momentet af lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 utgjorde hinder för egostyckning, i följd hvaraf ifråga-

varande utega syntes icke kunna från kungsladugården skiljas under annan form än afsöndring. Från kungsladugården, hvars hela egovälde utgjorde 572,461 hektar, hade redan för alltid upplåtits 48,022 hektar. I särskildt underdånigt utlåtande den 26 nästlidne januari hade af styrelsen föreslagits att från kungsladugården måtte för alltid åt Eskilstuna stad upplåtas tillhopa 62,184 hektar. Derest berörda förslag bifölles, skulle genom afsöndring af nu ifrågavarande område, 20,066 hektar, hela den från kungsladugården afsöndrade egovidden i förhållande till det under kungsladugårdens hemmantal inbegripna egovälde komma att öfverskrida den andel, som jemlikt ofvan åberopade lag finge utan särskildt tillstånd af vederbörande länsstyrelse högst afsöndras för alltid från enskildes hemman, eller en femtedel. Då likväl öfverskottet ej skulle uppgå till mer än omkring 16 hektar, hvilken areal vid jemförelse med stamhemmanets ej kunde anses vara af någon betydighet, syntes dock nu anförda förhållande ej böra lägga hinder i vägen för upplåtandet af ifrågavarande utega såsom afsöndring.

I anledning af hvad domänstyrelsen sålunda anført i fråga om utegans afsöndring från kungsladugården har Kongl. Maj:ts befallningshafvande afgifvit infordradt underdånigt utlåtande; och har Kongl. Maj:ts befallningshafvande dervid förmält sig icke hafva något att erinra mot eller tillägga till hvad domänstyrelsen andragit samt fördenskill såsom eget utlåtande åberopat hvad domänstyrelsen i ärendet anført.

Med afseende å hvad sålunda i ärendet förekommit vill Kongl. Maj:tt härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att utegan Närjeholme må från Eskilstuna kungsladugård afsöndras samt, under förbehåll om rätt för egarne af de å utegan befintliga ladubyggnader att bortföra desamma, till försäljning enligt de i kongl. brefvet den 29 maj 1874 meddelade bestämmelser, dock med undantag af dem, som afse att försåld lägenhet skall i jordeboken under viss natur upptagas och i enlighet dermed påföras ränta, å offentlig auktion genom domänstyrelsens försorg utbjudas med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1902,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljning inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogsbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Sedan vid uppskattning, som år 1899 hållits å kungsgården Höjentorp n:is 1—7 om 7 mantal jemte Höjentorp n:o 8, träd- och humlegård, i Valle härad af Skaraborgs län för egendomens förnyade utarrendering från den 14 mars 1902, fråga uppstått om afsöndring och försäljning af följande till egendomen hörande lägenheter, nemligen Stenums mad i Stenums socken, Åkholmen i Lundby socken och Stenhammarn i Öglunda socken, har domänstyrelsen i underdånig skrifvelse den 23 nästlidne februari, under åberopande af 7:de momentet i kongl. skrifvelsen till styrelsen angående bestämmelser att tjena till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896, understält nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid tillika öfverlemnadt instrumentet öfver berörda uppskattning samt yttrande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte kartor och en af förste landtmätaren A. H. Öhrwall år 1899 lemnadt arealuppgift angående samtliga till kungsgården hörande egor.

Af berörda handlingar inhemtas,

att lägenheten Stenums mad är obebygd, men att de båda öfriga lägenheterna äro försedda med kronan tillhöriga åbyggnader, bestående å hvardera lägenheten af manhus och ladugård;

att Stenums mad, belägen 1,8 mil från hufvudgården, innehåller en areal af 16 har 71,3 ar, deraf 14 har 91,3 ar åker och 1 har 80 ar äng;

att lägenheten Åkholmen, belägen 0,7 mil från gården, innehåller en areal af 6 har 49,7 ar, deraf 6 har 42,6 ar tomter och åker samt 7,1 ar impediment;

att lägenheten Stenhammarn, belägen likaledes 0,7 mil från gården, innehåller 3 har 70,3 ar, deraf 80,3 ar åker, 2 har 55,6 ar äng och 34,4 ar skogsmark;

att lägenheterna, hvilka äro af kungsgårdens arrendator till särskilda brukare upplåtna, af uppskattningsmännen saluvärderats, Stenums mad till 6,700 kronor, Åkholmen till 4,100 kronor samt Stenhammarn till 1,300 kronor, deri inberäknats värdet å växande skog med 400 kronor; samt

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet biträdt förslaget om ifrågavarande lägenheters försäljning.

För egen del har domänstyrelsen, enär nämnda lägenheter med hänsyn till deras från hufvudgården afskilda lägen ej med fördel kunde tillsammans med denna brukas samt ej heller vore, styrelsen veterligen, för något statsändamål behöfliga, hemställt om lägenheternas afsöndring.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att de till kungsgården Höjentorp hörande lägenheterna Stenums
mad, Åkholmen och Stenhammarn må med ofvan angifna områden från
kungsgården afsöndras och i enlighet med föreskrifterna i 8:de och
följande momenten af ofvan åberopade kongl. skrifvelse den 25 sep-
tember 1896 hvar för sig till försäljning utbjudas för åsatta saluvärden
med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1902,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar
inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre
kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skog-
bärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

De till ärendena hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande
utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all
kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Hans Wachtmeister.

---

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 mars
1900.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: WIKBLAD,
ANERSTEDT,
herr VON KRUSENSTJERNA,
grefve WACHTMEISTER,
CLAËSON,
DYRSSEN,
CRUSEBJÖRN,
RESTADIUS.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet grefve Wachtmeister
föredrog slutligen:

dels domänstyrelsens underdåniga skrifvelse den 2 innevarande
mars, deri — sedan vid uppskattning, som under år 1899 egt rum
å förra sergeantsbostället 1 mantal Vestrahult n:o 1 i Hvena socken
och Sevede härad af Kalmar län för förnyad utarrendering från den
14 mars 1902 af denna egendom, som lemnade mer än 500 kronor i
årligt arrende, förslag väckts om afsöndring och försäljning af en till
egendomen hörande lägenhet, benämnd Kullen — styrelsen understält
nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning, dervid styrelsen tillika öfver-
lemnad instrument öfver berörda värdering jemte en af förste landt-

mätaren J. F. Schuwert år 1898 öfver egendomens inegor upprättad karta med tillhörande beskrifning äfvensom yttrande i ärendet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar,

dels domänstyrelsens underdåniga skrifvelse den 2 innevarande mars, deri — sedan vid uppskattning, som år 1899 hållits å Svinö eller Rådmansö kungsgård om 3 mantal i Rådmansö socken och Frötuna skeppslag af Stockholms län i och för förnyad utarrendering från den 14 mars 1902 af kungsgården, hvilken lemnade mer än 500 kronor i årligt arrende, fråga väckts om afsöndring och särskild föryttring af en å egendomen befintlig lägenhet, benämnd Strömudden — styrelsen understält nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid öfverlemnadt instrument öfver omförmälda uppskattning tillika med en af förste landtmätaren Th. Essén år 1898 öfver egendomens inegor upprättad karta med beskrifning äfvensom yttrande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar,

dels domänstyrelsens underdåniga skrifvelse den 2 nästlidne februari, deri — sedan vid uppskattning, som under år 1899 hållits å Eskilstuna kungsladugård om 9 mantal i Klosters och Fors socknar af Öster Rekarne härad i Södermanlands län för egendomens förnyade utarrendering från den 14 mars 1902, fråga väckts, att en till egendomen hörande utega, benämnd Närjeholme, måtte försäljas i enlighet med stadgandena i nådiga skrifvelsen till domänstyrelsen angående bestämmelser att tjena till efter rättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896 — styrelsen understält nämnda fråga Kongl. Maj:ts pröfning och tillika öfverlemnadt instrument öfver omförmälda uppskattning jemte en af förste landtmätaren A. W. Lodén år 1898 och 1899 öfver inegorna till kungsladugården upprättad karta med beskrifning äfvensom yttrande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar, hvarefter Kongl. Maj:ts befallningshafvande med förnyadt underdånigt utlåtande i ärendet inkommit,

dels ock domänstyrelsens underdåniga skrifvelse den 23 nästlidne februari, deri — sedan vid uppskattning, som år 1899 hållits å kungsgården Höjentorp n:is 1—7 om 7 mantal jemte Höjentorp n:o 8, träd- och humlegård, i Valle härad af Skaraborgs län för egendomens förnyade utarrendering från den 14 mars 1902, fråga uppstått om afsöndring och försäljning af följande till egendomen hörande lägenheter, nemligen Stenums mad i Stenums socken med en areal af 16 har 71,3

ar, deraf 14 har 91,3 ar åker och 1 har 80 ar äng, Åkholmen i Lundby socken med ett område af 6 har 49,7 ar, deraf 6 har 42,6 ar tomter och åker samt 7,1 ar impediment, och Stenhammarn i Öglunda socken med en areal af 3 har 70,3 ar, deraf 80,3 ar åker, 2 har 55,6 ar äng och 34,4 ar skogsmark, hvilka lägenheter saluvärderats, Stenums mad till 6,700 kronor, Åkholmen till 4,100 kronor och Stenhammarn till 1,300 kronor — styrelsen understält denna fråga Kongl. Maj:ts pröfning och dervid öfverlemnadt instrumentet öfver berörda uppskattning samt yttrande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte kartor och en af förste landtmätaren A. H. Öhrwall år 1899 lemnadt arealuppgift angående samtliga till kungsgården hörande egor.

Med afseende å hvad i ärendena förekommit tillstyrkte statsrådet, att Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att den till förra sergeantsbostället 1 mantal Vestrahult n:o 1 hörande lägenheten Kullen finge med ett område af 80,40 ar från egendomen afsöndras och mot föreslagen köpeskilling, 250 kronor, att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen, försäljas till lägenhetens nuvarande innehafvare med tillträdesrätt den 14 mars 1902 och i öfrigt på de i 6:te punkten af nådiga skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 omförmälda vilkor,

dels att den under Svinö eller Rådmansö kungsgård hörande lägenheten Strömudden finge med af uppskattningsmännen föreslaget egoområde af 29 ar från kungsgården afsöndras och till nuvarande innehafvaren försäljas mot en köpeskilling af 300 kronor, att till landtränteriet i länet inlevereras med en tiondedel vid tillträdet, den 14 mars 1902, och en tiondedel den 14 mars hvart och ett af de närmast följande nio åren,

dels att utegan Närjeholme måtte från Eskilstuna kungsladugård afsöndras samt, under förbehåll om rätt för egarne af de å utegan befintliga ladubyggnader att bortföra desamma, till försäljning enligt de i nådiga brefvet den 29 maj 1874 meddelade bestämmelser, dock med undantag af dem, som afsåge, att försäld lägenhet skulle i jordeboken under viss natur upptagas och i enlighet dermed påföras ränta, å offentlig auktion genom domänstyrelsens försorg utbudas med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1902,

dels ock att de till kungsgården Höjentorp hörande lägenheterna Stenums mad, Åkholmen och Stenhammarn finge med ofvan angifna områden från kungsgården afsöndras och i enlighet med föreskrifterna i 8:de och följande momenten af nådiga skrifvelsen till domänstyrelsen

den 25 september 1896 hvar för sig till försäljning utbjudas för åsatta saluvärden med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1902;

hemställande statsrådet tillika, att de medel, som genom ifrågasvarande försäljningar inflöte, finge, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Hvad statsrådet sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Hjalmar Rettig.